

theologias. primā & terciā. theatri scilicet atq; urbis distinx. & adiunxit.
Videmus enī n̄ continuo qđ ē urbis. p̄tinere posse & ad mundū. quāuis
urbes eē uideamus in mundo. fieri enī potē. ut in urbe. secundū falsa opi
niones. ea colant. & ea credant. Quorū in mundo. tertia mundū natura.
sit nusquā. Theatrū uero ubi ē nisi in urbe. Quis theatrū instituit nisi ciuitas.
Propt̄ qđ instituit. nisi p̄pt ludos scenicos. ubi sūt ludi scenici. nisi in reb;
diuinis. De quib; hi libri. tanta sollertia ē scribuntur. O marce uarro.
cū sis homo omnium acutissim. & sine ulla dubitatione doctissim. sed tam
homo n̄ d̄s. nec spū dī ad uidenda & ad nuntianda. diuina. in ueritatē
libertatēq; subuectus. Cernis quidē quā sint res diuinę ab humanis mi
gis atq; mendacius dirimendę. sed uitiosissimas populorū opiniones. & con
suetudines. in sup̄stitionib; publicis. ueris offendere. quas ab d̄rū natu
ra abhorre. Et aliuū quales in huius mundi elementis humani animi.
suspiciantur in firmitas. & sentas ipse. cū eas usq; quaq; cōsideras. & om̄is uerā
litteratura circūsonat. Quid hic agit humanū. quāuis excellentissimū in
geniū. qđ tibi humana. licet multiplex in gensq; doctrina in his angu
stis suffragatur. Naturales deos colere cupis. ciuiles cōgeris. Inuenisti
alios fabulosos. in quos liberius. qđ sentas eūomas. Unde et istos ciuiles.
uelis noli sue p̄fundas. Dicis quippe fabulosos. accommodatos eē ad the
atrū. naturales ad mundū. ciuiles ad urbē. cū mundus opus sit diuinū.
urbes uero & theatra. opera sint hominū. nec aliud qđ rideant in theatris.
quā qui adorant in templis. nec aliōs ludos exhibeatis. quā quib; uicti
mas immolatis. Quanto liberius subtiliusq; ista diuideres. dicens
alios deos eē naturales. alios ab hominib; institutos. sed de institutis.
aliud habere litteras poetarū. aliud sacerdotū. utrasq; tam ita eē in se

163

unde ydromantia faceret. ideo nymphā egregiā coniugē dicit^r habuisse. quē ad modū in supra dicto libro uarronis exponit^r. ita enī solent res gestę aspersione mendaciorū in fabulas uerti. In illa igit^r ydromantia curiosissimus rex ille romanus et sacra didicit. quae in libris suis pontifices haberent. & eorū causas. quas p̄ter se neminē scire uoluit. ita q̄ eas seorsū scriptas secū quodā modo mori fecit. quando ita subtrahendas hominū notitias sepeliendasq; curauit. Aut ergo demonū illic tam sordidę & noxię cupiditates erant c̄scriptę. ut ex his tota illa theologia ciuilis. etiā apud tales homines execrabilis appareret. qui tā multa in ipsis sacris erubescenda susceperant. aut illi om̄s nihil aliud quā homines mortui p̄debantur. quosdā ^{Tamen} plura temporis uetustate. fere om̄s populi gentiū deos immortales eē crediderant. cū & talib; sacris idem illi doemones oblectarent^r. qui se colendos p̄ ipsis mortuis quos deos putari fecerant. quibusdā fallaciū miraculorū attestationib; supponebant. Sed occulta dī ueri p̄uidencia factū ē. ut et pompilio amicosuo. illis conciliati artib; quib; ydromantia fieri potuit. cuncta illa c̄fiteri p̄mitterent^r. et tam ut morturus incenderet ea potius quā obrueret. ad moneri n̄ p̄mitterent^r. qui ne innotescerent. nec aratro q̄ seruita obsistere potuer. nec stilo uarronis quo ea quae de hac re gesta s̄. in nrām memoriā p̄uener. N̄ enī possunt qđ non sinunt^r efficere. Sinunt^r aut alto dī summi iustoq; iudicio. p̄ meritis eorū quos ab eis uel affligi tantū. t etiā subici ac decipi iustu ē. Quā uero p̄uicose t̄a cultu uerę diuinitatis. alieng ille literę iudicaty sint. hinc intellegi potest. qđ eas maluit senatus incendere. quas pompilius occultauit. quā timere qđ timuit qui hoc audere n̄ potuit. Qui ergo uitā nec modo habere uult piā. talib; sacris que rat̄ eterna. Qui aut cum malignis demonib; n̄ uult habere societate. n̄ sup̄stitione qua colunt^r noxiā p̄timeat. sed uerā religione qua p̄dunt^r & vincunt^r agnoscat.

I X P T LIBER . V . I . I .

I N C I P I T LIBER OCTA VVS

NUNC INTENTIO RE NOBIS OPUS EST ANIMO MULTO QUAM ERAT in superiorū solutione questionū et explicatione librorū. De theologia quippe quā naturale uocant. n̄ cū quib; lib & hominib;. n̄ enī fabulosa ē sed ciuilis. hoc ē t̄ theatra t̄ urbana. quarū altera iactat deorū crimina. altera indicat deorū desideria criminosa. ac p̄ hoc malignorū potius doemonū quā deorū. sed cū philosophis ē habenda collatio. quorū ipsū nom̄

207